

KIO LIGAS POLLANDON KUN LA MONDO

Poloj plej frue ame kaj amike rilatis al ĉeĥoj, kiuj ĉe la komenco de la polŝtata historia ekzisto donis al poloj du elstarajn personojn, nome reĝidinon Doubravka (965) kaj s-tan Adalberton (Vojtěch 992).

La unua alportis kristanisman, la dua venis por misiadi inter prusoj. Post nelonga tempo li estis mortigita de paganoj (997). La reĝo Boleslavo elaĉetis lian korpon kaj sur lia tombo en Gniezno fondis la unuan sendependan arkiepiskopejon. Tio en la tiamaj tempoj havis esencan signifon por Polujo. Reciproke poloj donis al ĉeĥoj sanktan Johanon Sarkander, martirigitan en Olomouc (1620) pro rifuzo de malsekretigo de la konfesekreto. Same honorata en Pollando estas la ĉeĥa martiro Johano Nepomuceno mortigita en Prago (1393), kies ĉevoja statuo apartenas al la plej oftaj.

Al Hungario poloj estas dankemaj por du sanktaj reĝinoj, nome pro Kinga (+1292) kaj Hedviga (+1399). Ambaŭ reliefis polan religiemon, kion poloj reciprokas per vera amo. Sufiĉas viziti klostron en Stary Sącz, kie kuŝas restaĵoj de Kinga kaj kastelon Wawel en Krakovo, kie estas tombo de Hedviga, por konvinkiĝi pri la dankemo de gepoloj. Ankaŭ klostro sur la Hela Monto en Częstochowa ofte gastigas hungarojn, kiuj volonte tien pilgrimas.

Kontraŭ germanoj poloj preskaŭ konstante sindefende batalis, sed ankaŭ en tiuj rilatoj estadis helaj momentoj. Al tiuj oni devas alkalkuli amikecon inter reĝoj Boleslavo la Brava kaj Otto la Tria el la jaro 1000. Germanujo ankaŭ donis al poloj bonan misiiston - sanktan Brunon el Kverfurt (+1009) kaj principinon sanktan Hedvigan (+1243), kiu post morto de sia edzo monakiniĝis en Trzebnica apud Vroclavo, kie ŝi fondis klostron. Fine, dum la lasta mondmilito en la koncentrejo de Auschwitz-Birkenau (Oświęcim) estis martirigita fare de ekstremmaldekstraj nazigermanoj la sankta Maksimiliano Maria

Kolbe la 16-an de aŭgusto 1941. La martiro plejverŝajne kunigos la tre ofte batalantajn unu kontraŭ la alia naciojn.

Kun Ruslando ligis polojn ankaŭ batalkampoj. Tutan Siberion kovriĝas multaj ostoj de polaj naciaj herooj, sed ankaŭ en Pollando ne mankas tomboj de rusaj soldatoj mortigitaj dum bataloj sur la pola tero, precipe dum la lasta Dua Mondmilito, kiam kune kun polaj soldatoj ili sinofere kontraŭstaris nazihitleran invadon kaj forŝovante la komunan malamikon okcidenten forpereis ses mil gejunuloj. La sango devas ligi rusojn kaj polojn kaj reciprokigi ilin per la amikeco kaj amo. El la historio oni menciuj la fakton, ke la Nigra Madono el Ĉenstoŭovo iris al Polujo ĝuste tra Ruslando. Tie ankaŭ laboris polaj martiroj, sankta Jozefato Kuncewicz, mortigita en Janovo (1657). Ĉio ĉi igas polojn esperi, ke la du najbaraj nacioj vivos pace kaj amikece. En Ukrainio kaj en Litovio poloj havas karajn memoraĵojn - en Lvovo kaj en Vilno. En la lasta famas la Akra Pordego „Ostra Brama“ kun la gracodona Maria-bildo pentrita en Krakovo kaj la tombo de sankta Kazimiro Reĝido. De Litovio poloj ricevis bonegan reĝon Ladislavon Jagiello kaj Polujo reciprokis al litovanoj per kristanismo.

Sufiĉe vastaj rilatoj ligas polojn kun Francio. En la 18-a jarcento poloj donis al Francujo reĝinon Maria-Karolina, edzinon por Ludoviko la 15-a kaj reciproke la francoj akceptis gaste polan forpelitan reĝon Stanislavon Leszczyński, kiu mortis kiel princo de Lotaringio (1736) kaj ripozas en Bonsecours ĉe Nancy. Dum la pola pli ol 120 jarojn daranta dispartigo poloj kune kun francoj batalis malfeliĉe sub imperiestro Napoleono Bonaparte, esperante je renaskiĝo de Polujo. Post la malvenko multaj polaj elmigrintoj trovis rifuĝejon en Francio, same kiel post la unua kaj dua mondmilitoj.

Kun Aŭstrio poloj havis malbonajn kaj

ankaŭ bonajn rilatojn. Al la lastaj oni devas alkalkuli defendon de Vieno kontraŭ turkoj fare de la pola reĝo Johano Sobieski (1683). Sur monto Kahlenberg apud Vieno, de kie Sobieski estris la batalon, hodiaŭ situas pola preĝejo, sanktejo de ambaŭ nacioj. Vieno reciprokis al poloj per juna heroo, dekokjaraĝa, kiu estis soldato de la hitlera armeo - Otto Schimeck. Li ricevis ordonon dispafi grupon da polaj vilaĝanoj, inter kiuj ĉefe estis infanoj. Tion li rifuzis pro la religia kialo, malgraŭ klara minaco de propra morto: “Mi estas katoliko kaj mi neniam pafos kontraŭ la senkulpoloj”. Surbaze de speciala ordono el Berlino li estis pafmortigita en Machowa. Sur lia tombo ĉiam kuŝas freŝaj floroj. Ankaŭ ambaŭ naciojn ligas beata M. Teresa Ledóchowska, polino loĝanta kaj misie laboranta en Aŭstrio.

Kun Italio ligas polojn multspecaj kontaktoj, ĉefe la papa sidejo, Romo, altiranta polojn por studi aŭ eklezie labori. Ĉi tiuj postlasis nememoreble multajn memoraĵojn. Romo mem havas ilin tiom, ke oni parolas pri la pola Romo. Tie havas siajn tombojn kardinaloj Hozjusz, sankta Stranislavo Kostka kaj M. Teresa Ledóchowska, tie studis sankta Maksimiliano Kolbe. Ankaŭ aliaj urboj, ĉefe la universitataj, abundas per polaj studintoj kaj postsignoj. El la lasta mondmilito postlasis tie du grandaj tombejoj de

polaj soldatoj batalantaj por la libereco. Unu sur Monte Cassino kaj la dua en Loreto. Tiuj lokoj ĉiam altiras polajn korojn. La soldatoj mortis fremdlande, por ke poloj povu vivi en la libera Patrujo.

De pli ol 25 jaroj Pollandon kaj Italion ligas ankoraŭ la pola Papo Johano Paŭlo la Dua, sed pri tiu pontifiko de Granda Sankta Patro Wojtyła certe parolos multaj venontaj generacioj de poloj, italoj kaj nacioj de ĉiuj landoj de la terglobo.

Ankaŭ la malproksima Ameriko estas kara por poloj. Tie polaj herooj - generaloj Kazimiro Pulaski kaj Tadeo Kosciuszko kune kun Vaŝingtono konstruis la Unuiĝintajn Ŝtatojn – Usonon (USA). Tie mortis amaso da polaj elmigrintoj post la pereco de la polŝtata libereco en la 18-a kaj 19-a jarcentoj. Ĝis nun poloj efike kontribuas al bonfarto de tiu amika ŝtato.

Finfine, preskaŭ ne ekzistas lando sur la tero, kie ne vivus poloj, ne batalus por la libereco kaj ne konstruadus la novan vivon. Diversaj historiaj eventoj dispelis la polan nacion en la vastan mondon. Estas la diraĵo, “Kien ajn oni paŝas, ĉie oni surtretas la polajn piedsignojn”.

Poloj havas la veran motivon, por ami ĉiun nacion, deziri al ĉiuj nacioj bonon kaj pacon kaj laŭeble strebi pri ties realigo. ■

Stanisław Śmigieński